

2022: Et usædvanligt år med høje omkostninger, høj afregning og stor usikkerhed forude

Mælkeproduktionen og mejerisektoren globalt såvel som i Danmark var i 2022 præget af den internationale usikkerhed, stigende råvarepriser og forsyningskrisen som en konsekvens af blandt andet krigen i Ukraine.

- 2022 har været et ekstremt år, hvor helt basale markedsmekanismer for mælk og mejeriprodukter nærmest har været trådt ud af kraft. Et underskud af mælk på verdensmarkedet gav sig udslag i stærkt stigende priser, hvilket under normale omstændigheder ville få produktionen af mælk til at stige - hvorefter priserne typisk ville korrigeres sig på grund af større udbud, siger chefkonsulent Niels Ole Nielsen, Landbrug & Fødevarer Mejeri.

Men det skete – højst usædvanligt – ikke. Tværtimod faldt produktionen, hvilket bankede de internationale priser yderligere i vejret.

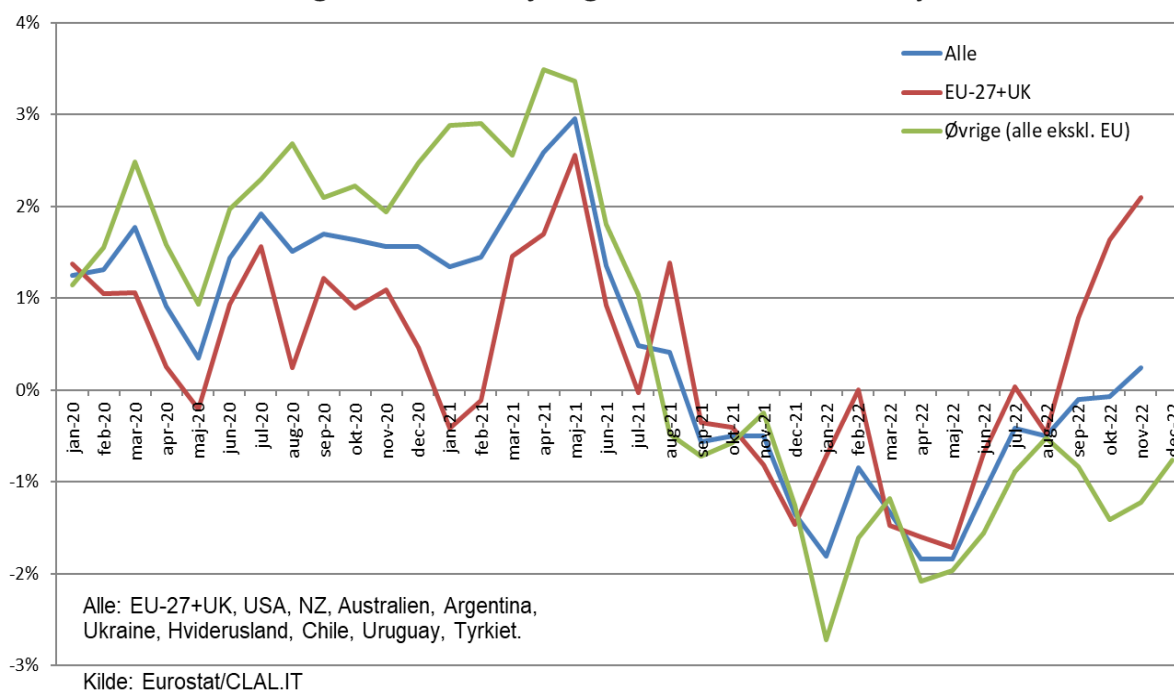
- Det medførte i løbet af 2022 rekordhøje afregningspriser i Danmark og mange andre lande – godt hjulpet på vej af en tårnhøj inflation. Nu falder de internationale priser igen, og det har allerede givet sig udslag i et markant fald i afregningspriserne herhjemme og resten af EU, siger Niels Ole Nielsen.

Faldende global mælkeproduktion, usikkerhed og krig i Ukraine

Den internationale usikkerhed og forsyningskrisen koblet til krigen i Ukraine satte sig i 2022 i råvarepriser, energipriser og forbrugerpriser i hele verden.

Samtidig faldt den globale produktion af mælk efter mange år med stigende mælkeproduktion (figur 1) på trods af uændret efterspørgsel. Faldet skyldtes stigninger i produktionsomkostninger til bl.a. foder, gas og el. For at holde omkostningerne nede blev der i den forbindelse slagtet en del køer, da prisen på oksekød var høj.

Ændring i mælkeindvejning hos de 10 største udbydere

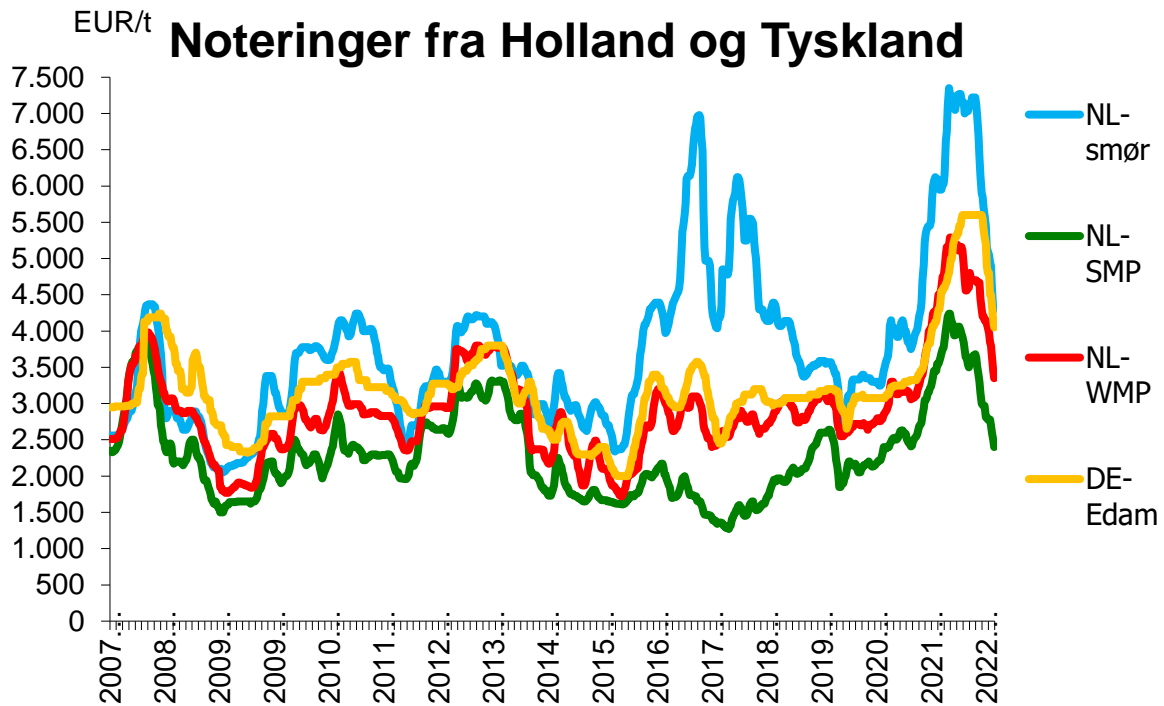

Figur 1.

Konsekvensen af dette var hidtil usete prisstigninger på rå mælk og på produkter på de internationale børser, som i 2022 steg til historisk høje niveauer for mod slutningen af 2022 at påbegynde store fald.

Dette afspejledes i markedspriserne i Holland og Tyskland (figur 2), som steg til rekordpriser i løbet af 2022, men som siden oktober 2022 er begyndt at falde. For alle produkter er der således sket fald mellem 30 og 40 procent i løbet af de sidste 4 måneder (pr 1. februar 2023).

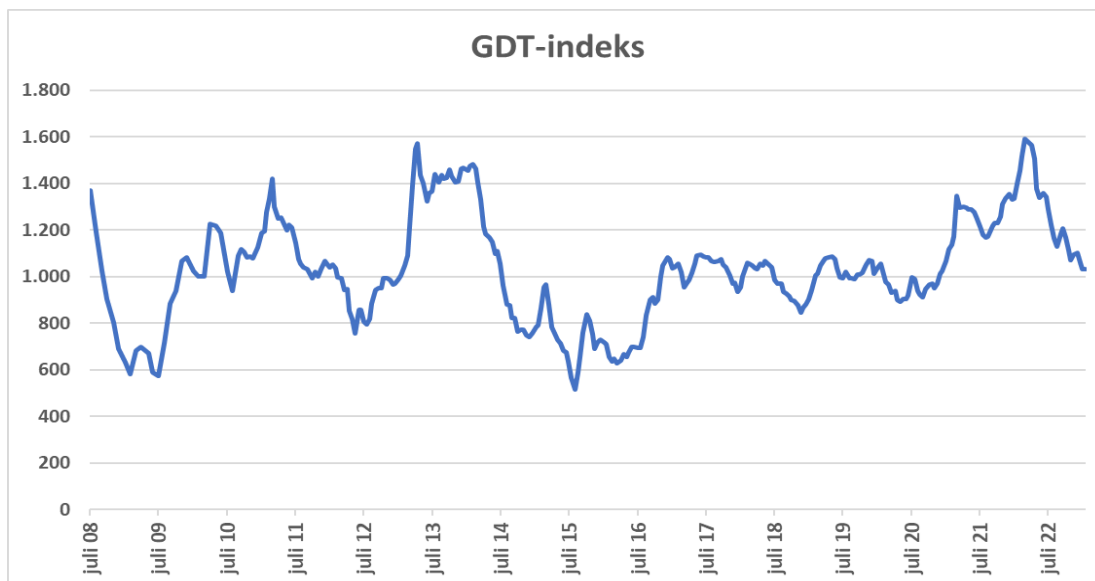
Det oplyser chefkonsulent Niels Ole Nielsen, Landbrug & Fødevarer Mejeri.

Figur 2. Kilde: ZMB

Også på Global Dairy Trade steg det såkaldte GDT-indeks til rekordniveau i marts 2022. Siden er indekset dog faldet med 35 procent, som betyder, at det nu er tilbage på samme niveau som i perioden 2017 - start 2021 (figur 3).

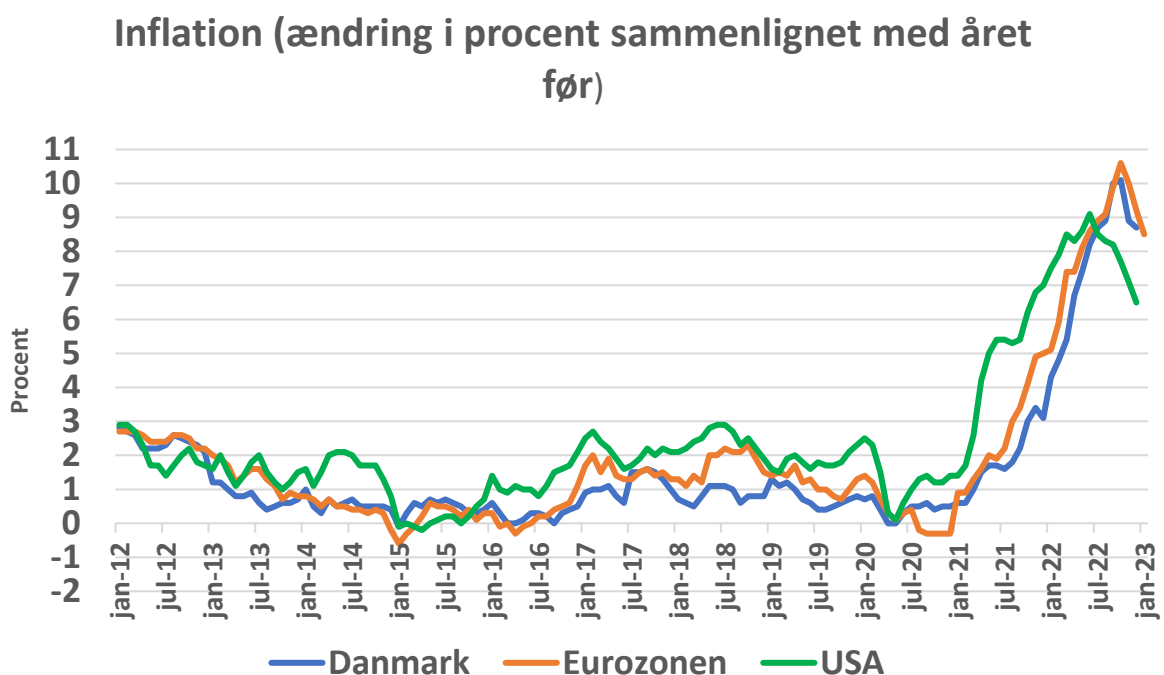
Prisfaldet er kommet tidligere på GDT-auktionen, blandt andet på grund af opbremsning i den kinesiske import, som en reaktion på corona-krisen og den deraf følgende inflation.

Figur 3. Kilde: GDT

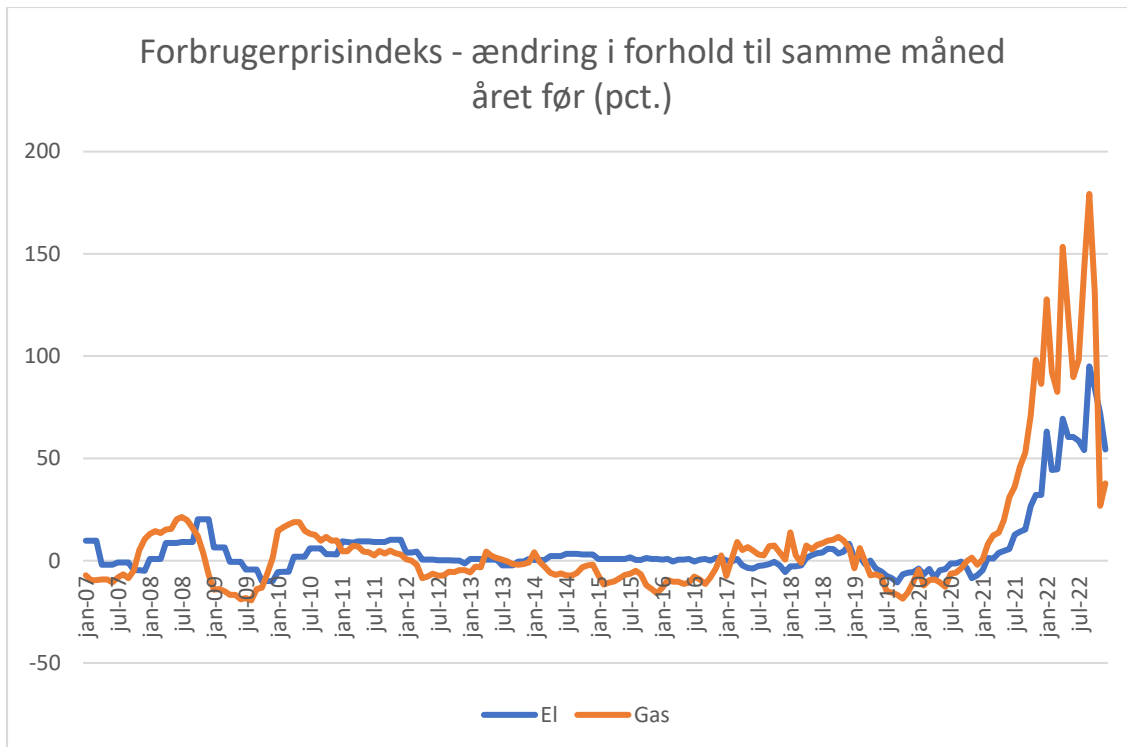
Inflationen på højeste niveau

Inflationen begyndte allerede at stige i løbet af 2021, men krigen i Ukraine gjorde, at inflationen i løbet af 2022 voksede til det højeste niveau i 40 år (figur 4). Inflationen ser dog ud til at have toppet i slutningen af 2022 og er igen på vej ned.

Figur 4. Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat mfl.

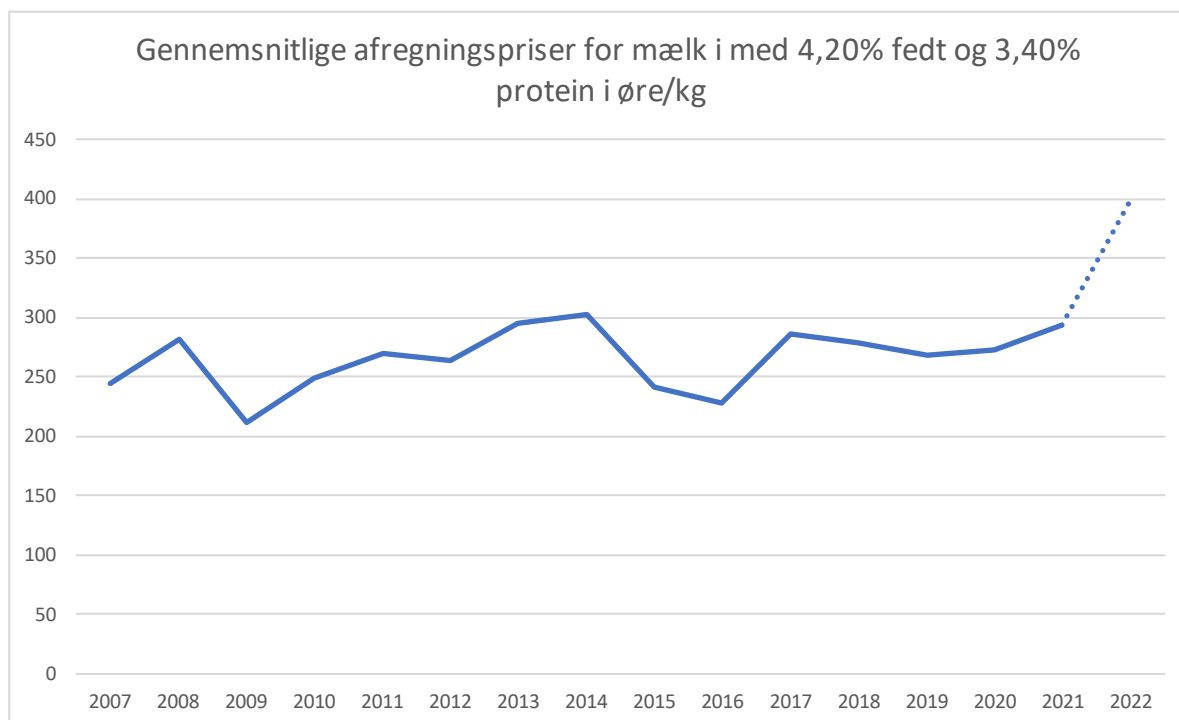
Også priserne på bl.a. el og gas voksede eksplosivt (figur 5). Dette medførte øgede omkostninger i de private husholdninger og også på gårdene og mejerierne.

Figur 5. Kilde: Danmarks Statistik

Den danske mejerisektor

På baggrund af de stigende globale priser, stigende inflation og faldende udbud steg afregningspriserne for mælk i Danmark også til historisk høje niveauer i 2022. (figur 6).

Figur 6. 2022 er et foreløbigt estimat uden endelige nøgletal for 2022. Allerede i starten af 2023 er afregningspriserne begyndt at falde. Kilde: Mejeriforeningen / Landbrug & Fødevarer.

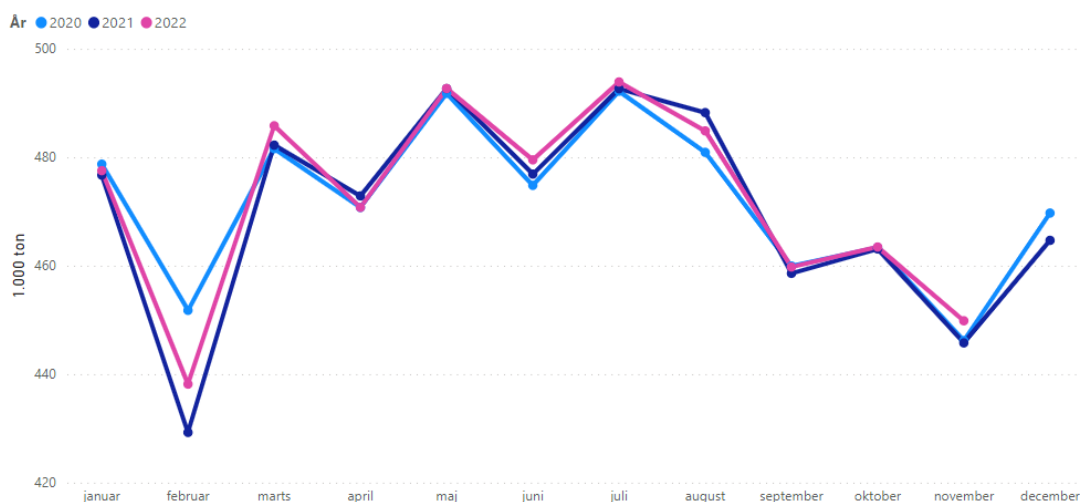
Mod slutningen af året begyndte markederne dog at ændre sig i nedadgående retning, blandt andet i takt med at inflationsramte forbrugere begynde at ændre kølbemønstre og fravælge typer af produkter eller helt vælge produktkategorier fra, forklarer Niels Ole Nielsen.

Dette afspejles i, at markedspriserne (figur 2), og som en følge deraf afregningspriserne igen er på vej nedad rundt om i Europa.

Mælkeproduktion og indvejning

2022 var generelt et fordelagtigt år for mælkeproduktionen på basis af en god og lang græssæson på grund af vejret. Det betød, at mælkeproducenterne både kunne nyde godt af gode græsudbytter og af en lang græssæson. Dette er faktorer, som typisk- og særligt når det falder sammen stigende mælkeafregningspriser - ville føre til en stigning i mælkeproduktionen, men i Danmark forblev indvejningen af rå mælk til mejerierne alligevel stort set uændret i 2022. (figur 7). Forklaringen på dette skal findes i de stigende omkostninger og den øgede usikkerhed, som også ramte mælkeproducenterne.

Indvejning i Danmark (1.000 ton)

Procentvis ændring i forhold til året før

År	januar	februar	marts	april	maj	juni	juli	august	september	oktober	november	december
2021	-0.4 %	-5.0 %	0.1 %	0.5 %	0.2 %	0.4 %	0.1 %	1.5 %	-0.3 %	-0.1 %	-0.1 %	-1.1 %
2022	0.2 %	2.1 %	0.7 %	-0.4 %	0.0 %	0.6 %	0.3 %	-0.7 %	0.3 %	0.1 %	0.9 %	

År til dato

År	mio. kg	År-til-dato
år 2021	5,179	-0.3 %
år 2022	5,196	0.3 %

Foreløbige tal for senest måned

Bemærk: februar 2020 indeholder 29 dage

Kilde: Mejeriforeningen / Landbrug & Fødevarer

Figur 7

Stigende omkostninger

De stigende omkostninger forårsaget af voksende inflation og krigen i Ukraine ramte også de danske mælkeproducenter i 2022 – særligt på posterne foder, gødning, energi og finansielle omkostninger, men også øvrige poster.

Der er store udsving i disse omkostninger fra mælkeproducent til mælkeproducent grundet stor variation i finansieringsaftaler, foderbeholdninger, andelen af egen produceret og indkøbt foder samt foderpriser med mere i 2022.

Ifølge direktør for Landbrug & Fødevarer Kvæg, Ida Storm, er der blandt mælkeproducenter aktuelt tilbageholdenhed i forhold til at investere. Ud over de stigende omkostninger skyldes det især usikkerhed skabt af de politiske diskussioner om en CO2e-regulering af landbrugets biologiske processer og dermed rammen for erhvervets fremtid.

Som tidligere nævnt blev 2022 – også efter de stigende omkostninger – et økonomisk usædvanligt år for mælkeproducenterne, hvor der blev mulighed for konsolidering og for at styrke soliditeten i virksomhederne. Soliditeten er dog stadig ifølge Ida Storm på et for lavt niveau.

- Vi har desværre været vant til – gennem en årrække – at være en sektor med en i gennemsnit utilstrækkelig indtjening - i enkelte år ligefrem negativ. Priserne er aktuelt kraftigt nedadgående, så mælkeproducenterne har en vigtig opgave i at sikre deres konkurrencekraft på fremtidens marked med uforudsigelige prisforhold, siger Ida Storm.